

RİSALE OKUMALARI - II

Büyük Buluşma

METİN KARABAŞOĞLU

© İz Yayıncılık Limited Şirketi, 2017

Sertifika no: 17313

İZ YAYINCILIK: 1003

(*karakalem kitaplığı*)

düşünce dizisi: 129

ISBN: 978-605-326-217-6

8. baskı; İstanbul, 2017

Litros Yolu, Fatih Sanayi Sitesi 12/280, Topkapı-İstanbul

telefon: (212) 5207210 • faks: (212) 5115791

www.iz.com.tr • bilgi@iz.com.tr

kapak: Hamdi Akyol

Basıldığı yer: Alemdar Ofset Matbaacılık Davutpaşa Caddesi
Besler İş Merkezi No: 20/29 Topkapı/İstanbul (Sertifika no: 22953)

METİN KARABAŞOĞLU

Büyük Buluşma

RİSALE OKUMALARI - II

METİN KARABAŞOĞLU, 1964 yılında İzmir'in Tire ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini burada gördükten sonra İÜ Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirdi. Okul yıllarında yazmaya başladığı *Köprü* dergisinin bir süre yayın yönetmenliğini de yaptı. İz Yayıncılık'ın kuruluşunda yaklaşık 5 yıl editörlüğünü üstlendi. Muhtelif yayınevlerinde yayın yönetiminde bulundu. Muhtelif radyo ve TV'lerde programlar yaptı. Karakalem Yayınlarını kurdu, *Karakalem* dergisinin yayın yönetmenliğini yürüttü, Karakalem Seminerlerini başlattı. Çok sayıda kitabın tercüme, edisyon ve redaksiyonunda imzası olduğu gibi, bir dizi ismin yayın dünyasına kazandırılmasına da katkıda bulundu. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

bilgi ve iletişim için:

website: www.karakalem.net

e-mail: metinkarabasoglu@yahoo.com

twitter: <https://twitter.com/mkarabasoglu>

facebook: <https://www.facebook.com/MetinKarabasoglu1>

Yayınlanmış Eserleri:

- *Kur'an Okumaları* (5 kitap) • *Hadis Okumaları* (2 kitap) • *Risale Okumaları* (5 kitap) • *Peygamberin Bir Günü* • *Sizin Yıldızımız Kim?* • *Peygamberin Kardeşleri* • *Küçük Şeyler* • *Oyuncak Tamirhanesi* • *Said'leri Ararken* • *Tehlikeli Denemeler* • *Gece Yürüyüşü* • *Düşünceler* • *Gölgeler ve Işıklar* • *Bilimin Öteki Yüzü* (S. Demirci ve Y. Mermer ile birlikte) • *Melekleri Ürkütmeden* • *Medeniyetin Arka Sokakları* (ilk baskılar: *Camide Dans Var* başlığıyla) • *Ruh Bakımı* • *Kertenkele Çukuru* • *Mucize Avcısı* • *Geldim, Gördüm, Sordum* (ilk baskılar: *O'na Doğru* başlığıyla)

İçindekiler

Sunuş.....	9
Önsöz yerine: İki okuma arasında	11

Birinci Bölüm

Ayrıntıda gizlenen

İz sürmek.....	17
Ziya-nur ayırımında.....	21
Zalimlerin satranç oyunları.....	25
Çocuk ve Risale-i Nur.....	28
Tercih bilâ müreccih	31
“Üçüncü Mesele”yi atlamadan.....	36
Mebde ve münteha	40
Tenkidler karşısında	43
“Mahrem Bir Musalahanâme”	47
‘Kemal’in izinde.....	52
Musibetlerle gelen	57
‘Sünuhat’ ne demek?	61

büyük buluşma

İkinci Bölüm

‘Denge’de buluşmak için

Büyük buluşma	67
Ruhsat-azimet dengesi	71
Dikkat gerektiren bir nokta	74
İki ucun ortasında	79
EQ	82
Şahsî fazilet, içtimaî kusur	85
Nefsin halleri	89
Fıkha dair bir girizgâh	93
Takva ile zırhlamak	96
Keyfiyet	101
Bir yaraya merhem vurmak	106
Ümitlerle oynamak	109
Ümit çiçeği	113

Üçüncü Bölüm

Sorular, cevaplar

İmanla amel arasında	119
Zor bir soru için bir cevap denemesi	124
“Sen olmasaydın...”	133
Kör nokta	137
“Dördüncü Hatve”de öğretilen	142
‘Millî aile’	147

Dördüncü Bölüm
Sorunlar, sorgulamalar

Risale-i Nur’un neresindeyiz?	153
-------------------------------------	-----

içindekiler

Bir durum değerlendirmesi	157
Risale-i Nur'un büyük cümleleri	162
Kâmilin nâkıs oğlu	165
Abdurrahman örneğinin öğrettiği	168
Adam yetişir, yetiştirilmez	172
Bir fotoğrafla gelen	176
İki mektup öncesinde	181
İki mektup, bir sonuç	185
Öz evlatlara dair	190
Hedef ve himmet	193
Yarına hazır mıyız?	197

Sunuş

RİSALE OKUMALARI dizisinin bu ikinci kitabı, ilki gibi, ufuk açıcı ve bazı taşları yerinden oynatıcı ifadelerle dolu. İlk kiptan beri edindiğim izlenimlerden sonra, daha önceden de emin olmakla birlikte açıkyüreklilikle söyleyebilirim ki, yerinden oynayan o taşlar zaten bulunmaları gereken yerde değillerdi.

Risale-i Nur gibi bir eseri okumak, elbette başlı başına bir huzur, bir sekinet ve ibadet halini yaşamaya sebeptir. Ancak onu anlamak, bizzat müellifinin “İkinci Şua” gibi kıymetini takdirden aciz olduğumuz bir bahsin başına not düşme gereği duyduğum üzere ‘teenni ile mütalaa’ gerektirmektedir. Teenni ile mütalaa, yani kalben yönelmenin yanısıra, fikren yoğunlaşma, zihnen meşgul olma, muhakeme etme...

Bugün, yıllar önce yazılmış edebî bir eserin, meselâ bir romanın üzerinde yüzlerce çalışma yapıldığını görüyoruz. Doktora tezleri hazırlanıyor, edebiyatçıların, filozofların adına üniversitelerde kürsüler kurulup dersler veriliyor. Ve söy-

ledikleri tek bir cümle için ‘acaba ne demek istedi’ tartışmaları yapıyor. Buna karşılık, herşeyiyle mahzâ hakikat bir eserin gerektiği kadar ve gerektiği gibi anlaşılması, eksik anlaşılması, hatta ve hatta yanlış anlaşılması gibi bir durumla karşı karşıyayız. Evet, Risale-i Nur’u keşfetmiş, okuyan, okutan, anlamaya çalışan ve bu hakikat deryasından bir katre bile olsa başkalarının nasiplenmesine gönül vermiş herkes açıkyürekliklikle söylemeli, kabul etmeli ve bu zaafın üstünü kapatmaktan şiddetle kaçınmalıdır ki, Risale-i Nur karşısındaki durumumuz, ne bu esere, ne de bu eserin müellifine yakışmaktadır.

Ancak şükür ki, bu alacakaranlık tablo içinde, elleri kournunda bekliyor da değiliz! Hususan son yıllarda, birçok fikir erbabı, acilen çözüm bekleyen bu problem, acilen çözülmesi gereken bu düğüm karşısında düşünce üretmekte, tarz belirlemekte, çıkış yolları aramakta, sorunu etraflıca analiz edip kaynağını ve kollarını ortaya koyarak halline uygun satıhlar oluşturmaktadır. İşte Metin de bu gayret üzere fikrini teksif etmiş arkadaşlarımızdan birisidir. ‘Çuvaldızı kendine batırmayı’ daha adilâne telakki ettiğinden, bu kitaptaki yazıların bizi saracak nitelikte olması, akl-ı selim ile bakıldığında, gayet münasiptir. Hakikat, kabr-i kalbden üryan çıkmıştır, kendisini nâmahrem görenler nazar etmesinler...

SELİM GÜNDÜZALP
Adapazarı, Mart 2002

Önsöz yerine: İki okuma arasında

DÖRT YIL ÖNCE Risale Okumaları'nın birinci kitabını hazırlarken zihnimizi en ziyade meşgul eden hususlardan biri, Risale-i Nur'un kendisi ile ondan istifade biçimi arasındaki ciddi uçurumdu. Ortada, havada bin kilometre hız yapmaya muktedir bir uçağı yüz kilometre hızla yer taşımacılığında kullanmak gibi, yahut kanser gibi bir illete deva sunan bir ilacı başağrısını gidermek için istimal etmek gibi bir durumun varlığı âşikârdı. Risale-i Nur'dan istifade edilmiyor değildi; ama 'lâyıkınca' bir istifadenin olmadığını da hissedebiliyorduk.

Risale Okumaları, böyle bir tesbitin eşliğinde, bir yandan Risale-i Nur'dan daha fazla istifade imkânı, bir yandan da onun enginlik ve derinliğine dair bir bakış sunma ihtiyacıyla ortaya çıkan yazıların biraraya geldiğı bir kitaptı kısacası. Yayınlandığı tarihten bugüne kitaba gösterilen ilginin yanısıra, ilgili dönemde ortaya konulan başka kitapların varlığı, söz-konusu tesbitte yalnız olmadığımızı gösteriyor; ve bizi, "Dert bilirse devası âsândır" ümidine sevk ediyor.

Öte yandan, giderek daha fazla sayıda insan farkına varır hale gelmekle birlikte, Risale-i Nur'un anlaşılması ve yorumlanması ile ilgili ciddi sorunların hâlâ daha ortada olduğu; buna ilaveten, 'Risale-i Nur'u temsil' bâbında 'ayna değil, gölge' olan ciddi sorunların varlığı da bir vâkiadır.

Büyük Buluşma, dizinin birinci kitabı *Keşif Yolculukları* gibi, bu sorunların öncelikle farkına varılması ve peşisıra aşılması yönünde bir dizi tahlil içeriyor. Bunun yanısıra, Risale-i Nur'un anlam derinliğine dair yazılarla, onun daha iyi anlaşılması yönünde gayretleri ve dikkatleri harekete geçirmeyi hedefliyor.

Her hâlükârda, kitabın, Risale-i Nur'un anlaşılması yolunda 'çok şey yapıldı' rehavetine sığınmayıp 'yapılacak çok şey olduğu'nu anlamaya vesile olacağı ümidindeyiz. Bu kitapta ele alınan konular göstermektedir ki, Risale-i Nur'la ilgili çalışması elzem hususlar bir değil, binlercedir. Aynı şekilde, ortadaki dert de tek haneli rakamlarla açıklanacak kadar az değildir. Dolayısıyla, bu konuda açıkyürekli ve ufku açık daha pek çok çalışmaya ihtiyaç bulunuyor. İlki yayınlanmış bulunan, ikincisini şimdi nazarlara sunuyor olduğumuz, üçüncüsünü ise yayına hazırlamakta bulunduğumuz Risale Okumaları bu alanda mütevazı bir katkı sunabilse, ne mutlu bize!

Risale Okumaları'nın bir ufuk ve vizyon kazandırma işlevi görmekle birlikte, Risale 'okuma'ya veya Risale-i Nur'un muhtevasını kavramaya dair sistemli bir bütün sunmadığını da peşinen itiraf edelim. Risale Okumaları'nı okuyanlar, nelerin yapılmaması gerektiği konusunda veya Risale'ye neden dikkatle bakılması gerektiği konusunda bir anlayışa sanırım sahip olacaklardır. Ama ya ötesi?

Bu yolda, özellikle ihtiyaç hissettiğimiz üç alanda müstakil çalışmaların duası içindeyiz. Bunlardan ilki, yaklaşık dört yıldır üzerinde çalıştığımız ama henüz yazım aşamasında kaldığımız "Risale Okuma Kılavuzu" adlı çalışma olacaktır. Bu

çalışmada, biiznillah, kendi anlama biçimimi mutlaklaştırma hatasına düşmeden, kendi Risale okuma biçimim üzerine sistemli ve örnekli bir çerçeve sunmayı planlıyorum.

Diğer çalışma ise, Risale-i Nur'un temel kavramlarına dair genel bir çerçevenin eşliğinde, belli temel konuların bir deneme hacminde 'değinilmeyip' bir makale hacminde irdelendiği bir muhtevayı hedeflemektedir.

Üçüncü olarak ise, Risale-i Nur'un 'çekirdeği' ve 'fihristesi' diyebileceğimiz bazı risaleler üzerinde yoğunlaşan; meselâ Onuncu ve Onbirinci Söz, İkinci Şua, Yirmidördüncü Mektup, Otuzuncu Lem'a, Yirmidördüncü Söz ve Yirmibeşinci Söz'ü 'bir de bu gözle okumaya' davet eden bir çalışma dizisini planlıyoruz.

Dileyelim ki, Rabb-ı Rahîm bunun için gerekli zamanı, imkânı ve ömrü versin ve ayrıca bu yönde çalışan gönül dostlarının sa'yini ve sayısını arttırsın. Dualarınızı bekliyoruz.

Nitekim şu husus bilinmelidir ki, Risale-i Nur gibi kuşatıcı bir külliyata dair ufuk açıcı çalışmalar ortaya koymak, tek başına bir kişinin veya birkaç kişinin harcı değildir. Bu satırların yazarı, son tahlilde, kendi anladığı kadarını yazabilecek durumdadır. Risale-i Nur'a dair kendi 'keşif yolculukları'nın sonuçlarını ortaya koyan gönül dostlarının çalışmalarını ise 'tek-yönlü' bir okuma ve anlama yanılığısından kurtulmanın teminatı olarak görüyor, bu çalışmaların sayıca ve nitelikçe kaydedeceği gelişmelerin omuzlarımızda hissettiğimiz yükü biiznillah hafifleteceğini umuyoruz.

Bu noktada, Risale-i Nur'a dair söyleyecek sözü olan herkesin—ümmî nebî aleyhissalâtu vesselâmın 'ilmi yazıyla bağlamayı' tavsiye eden hadisi uyarınca—'uçar gider' hükümdeki sözlerini yazı ile 'kalır' hale getirmelerini istirham ediyorum. Bu yolda yapılan her çalışmanın bir değeri olduğuna inanıyorum. En zayıf çalışma dahi, nazarımda, en azından 'neyin nasıl yapılmayacağı' konusunda bir nümune teşkil ederek

daha iyi çalışmalar için bir basamak oluşturacağı için değerli ve anlamlıdır.

Büyük Buluşma da, bu durumun bir istisnası değildir. Bu kitabın Risale-i Nur'un anlaşılmasında bir 'zirve'yi temsil etmediğini biliyorum; umarım, 'en zayıflar' arasında da değildir. Her hâlükârda onun, bu güzelim eserin anlaşılması yönünde dikkatli nazarlar için bir 'basamak' veya 'köprü' işlevi gördüğünü görmek bizi mutlu edecektir.

Sizi kitabın sayfalarıyla başbaşa bırakırken, Rabb-ı Rahîm'den, hepimiz için, bu kitabın yazılmasına vesile olan Risale-i Nur'a ve elbette Risale-i Nur'un uğrunda yazıldığı Kur'ân-ı Hakîm'e ciddi bir muhatabiyet diliyorum.

Selam ve sevgiyle...

METİN KARABAŞOĞLU

Hartford, 16 Şubat 2002

Birinci Bölüm

Ayrıntıda gizlenen

Öz sürmek

YİRMİ YILLIK RİSALE TETEBBUATIM esnasında anladığım o ki, Risale-i Nur'daki birçok bahsin açılması ve anlaşılması, evveleminde açıkyürekli olmayı gerektiriyor. Meselâ, ya hiç ya da gereğince anlamadığımız bir bahis için anlamış gibi yapmamız, anlamadığımızı kabul ve itiraf etmemiz, ilaveten, ilgili bahsi anlama yolunda iz sürücü olmamız gerekiyor. Ayrıca, bugün doğru ve tam açıklama olduğuna inandığımız bir yorumun yanlışlık veya eksikliği yarım ortaya çıktığında, hatadan dönmenin de, eksikliğini tamamlamanın da bir fazilet olduğunu bilebilmenin rahatlığıyla hareket edebilmek; 'hata etmiş durumuna düşmemek' için hatalı veya eksik yorumu inadına savunma gibi feci bir hataya düşmekten sakınmak lâzım geliyor.

“Esmâ-i Sitte Risalesi,” yani “Otuzuncu Lem'â” üzerinde bazı arkadaşlarla beraberce yaptığım bir yılı aşan bir müzakerede hengâmında dikkatimizi çeken bir nüans, sanırım, bir önceki paragrafta anlatmaya çalıştığım hususlara dair bir örnek teşkil ediyor.

Bu risalede, Allah'ın güzel isimleri arasında 'İsm-i Âzam' olarak çalışılan altı esmâ-i hüsnâdan Kuddüs, Âdl, Hakem ve Ferd isimleri sözkonusu olduğunda 'bir ism-i Âzam veya İsm-i Âzam'ın altı nurundan bir nuru olan...' ifadesini kullanıyor Bediüzzaman. Sıra Hayy ve Kayyûm isimlerine geldiğinde ise, bu ifadeye bir ilavede bulunuyor: 'İsm-i Âzam veyahut İsm-i Âzam'ın iki ziyasından bir ziyası veya altı nurundan bir nuru olan...'

Altı ism-i âzamdan son ikisine, Hayy ve Kayyûm'a gelindiğinde karşımıza çıkan bu 'iki ziyasından bir ziyası' ilavesi, müzakeremiz esnasında ziyadesiyle düşündürmüştü bizi. Bir kere, bunun son iki isme gelindiğinde sözkonusu edilmesi, herhalde anlamlıydı. İkincisi, burada 'ziya'ya 'nur'a göre bir öncelik ve üstünlük atfedildiği anlaşılıyordu; lâkin bu, 'nur'u 'ziya'ya nisbetle daha üstün ve öncelikli göregelmış bizlerin zihinsel kategorilerine oturmuyor, dolayısıyla bir kavram analizi gerektiriyordu.

Gerçi, ilgili müzakereler hengâmında bu mesele gereğince çözülebilmüş değildi. Lâkin, "Burada izini sürmemiz gereken, rastgele ortaya atılmamış bir ayırım var. Ziya ile nur arasındaki nüansı kavramamız gerek" diye bir hâşiye düşülmüştü en azından.

Okunan bahiste ism-i Hayy ve ism-i Kayyûm için kullanılan 'İsm-i Âzâmın iki ziyası' ifadesinin hikmetini bir soru işareti ile birlikte zihninde taşıyan biri olarak, ilerleyen zaman zarfında, ihtimal ki bu soru işaretini zihnimde taşımayı sürdürmememe karşı bir ikram-ı ilâhî suretinde, iki koldan bir açılım nasip olacaktı bana.

Bu açılımlardan ilki, yakınlarda rastladığım bir hadisin izini sürmekle gerçekleşti. İlgili hadis, ism-i Âzâmı Bakara, Âl-i İmran ve Tâhâ sûrelerinde aramamızı öneriyordu bize. Bakara'da Âyete'l-Kürsî vardı; Âyete'l-Kürsî'nin ilk cümlesinde ise, esmâ-i hüsnâdan Hayy ve Kayyûm isimleri... Âl-i

İmran? Onun ikinci âyetinin de aynı cümleyi ihtiva ettiğini biliyordum. Peki ya Tâhâ? Tâhâ sûresini de bu hadisin izini sürerek okumaya başlayıp sonuna doğru geldiğimde, 111. âyette yine aynı iki ismi görecektim: “*Ve aneti'l-vücûhu li'l-hayyi'l-kayyûm.*”

Böylece, esmâ-i hüsnânın ‘en büyük’leri arasında Hayy ve Kayyûm isimlerinin derecesinin ve büyüklüğünün nebevî bir işaretle de tasdik olunduğunu görmüş oluyordum. Yani, Sa'id Nursî, ‘İsm-i Âzam’a adadığı Esmâ-i Sitte Risalesi’ni (Otu-zuncu Lem’a) yazarken, Hayy ve Kayyûm’u en sonda öylesine zikrediyor değildi. Kesinlikle bu hadisin ve de bu hadisten dersini alan önceki büyüklerin izini sürmüş olmalıydı.

Bundan artık emindim de, ‘ziya’ ile ‘nur’ nüansını hâlâ açabilmiş değildim. ‘Ziya’nın kavram olarak ‘nur’dan daha üstün konumda olduğunu artık anlayabiliyordum da, neydi ‘ziya’yı ‘nur’a üstün ve öncelikli kılan; bunu hâlâ bilmiyordum.

Günler geçip, “*Hüvellezî cealeş-şemse diyâen ve'l-kamera nûran...*” âyetiyle karşılaştığımda, kesin cevabın eşliğine gelmiş olduğunu hissedecektim. Barla Lâhikası’nda Bediüzzaman ile talebelerinin mektuplaşmalarını okurken, Hâfız Hâlid merhumun üstadına mektubunda karşıma çıkmıştı bu âyet. Sonra, *Mu’cemü’l-Müfehres* adlı Kur’ân fihristine baktığımda, bu âyetin Yûnus sûresinin 5. âyeti olduğunu tesbit etmiş oldum. Sonrasında ise, birazcık muhakeme yeterliydi artık. ‘Ziya’yı Güneşe, ‘nur’u ise Aya izafe ediyordu âyet. Demek ki, ziya doğrudan ‘ışık’ın ifadesiydi. ‘Nur’ ise, bu ışığın ‘yansıması’nın ifadesi. Zira, âyetin kendisine ‘ziya’ atfettiği Güneş ışığı doğrudan yayıyor iken, âyetin kendisine ‘nur’ atfettiği Ay Güneşten aldığı ışığı yansıtıyordu.

Demek, Hayy ve Kayyûm isimleri doğrudan doğruya Zât-ı Zülcelâl’e bakıyordu. Kuddûs, Adl, Hakem ve Ferd isimlerini ise, esmâ-i hüsnânın kâinattaki tecelliyatına bakarak kavırıyorduk. Ki bu nazarla bakılırsa, “Esmâ-i Sitte Risalesi”nin yüzü

daha kâinata dönük Kuddûs isminden başlayıp Adl, Hakem, Ferd diye devam ederek Hayy ve Kayyûm isimlerinde noktalanması; sıralamanın bu şekilde olması kesinlikle rastgele değildi. Bu sıralama, dikkatli bir Kur'ân talebesinin şuurlu bir tercihiydi. Demek ki, onun anladığı üzere, ism-i Hayy ve Kayyûm'un *cilvesi* iledir ki Kuddûs, Adl, Hakem ve Ferd isimleri kâinatta *tecelli* ediyordu.

Risale-i Nur adlı şaheserin Kur'ân'ı üstad, Resûlullah'ı muallim edinmiş bir zâtın kalb ve dimağından süzülüp doğduğunu, dolayısıyla ondaki her bahse ve her ifadeye dikkatle muhatap olmak gerekliliğini ifade eden bir tecrübeydi bu benim için.

Öte yandan, 'soru sorma'nın ve 'iz sürme'nin 'anlama'nın ve 'keşfetme'nin ön şartları olduğunu belgeleyen bir tecrübe...

Bu 'iz sürme'nin hazır ücreti olarak dünyama açılmış bir mânâ daha var ki, onu takip eden yazıda dile getirmek istiyorum.